

Biblioteksplan för biblioteken i Ale kommun 2018-2021

Antagen i utbildningsnämnden 2017-12-06
Antagen i kultur- och fritidsnämnden 2017-12-07
Ersätter biblioteksplan 2008-2012 Dnr UKN0034/05

Innehåll

Bakgrund, syfte och uppföljning	3
Mål och styrdokument	4
Folkbibliotekens uppdrag	5
Biblioteksorganisationen i Ale	6
Folkbiblioteken	7
Utmaning och målsättning	7
Fokusområden för folkbiblioteksverksamheten	8
Tillgänglighet.....	8
Prioriterade grupper.....	8
Media.....	9
Främja läsning och tillgång till litteratur.....	9
Samverkan.....	9
Kompetensutveckling.....	9
Skolbiblioteken	10
Bakgrund	10
Syfte	10
Vision för skolbiblioteksverksamheten	10
Verksamhetsmål	11

Bakgrund, syfte och uppföljning

Från och med den 1 januari 2014 gäller en ny bibliotekslag: Bibliotekslag 2013:801

I lagen ställs krav på att kommuner och landsting ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet.

Syftet med biblioteksplanen är att bryta ner nationella, regionala, delregionala och kommunala mål till tydliga uppdrag för att ge verksamheten möjlighet att fokusera på sitt syfte.

Kungliga biblioteket har fått i uppdrag av regeringen att ta fram förslag till en nationell biblioteksstrategi. Strategin ska bygga på långsiktig vilja att behålla och utveckla biblioteksverksamheten i Sverige. Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 mars 2019. Myndigheten ska tillsammans med de regionala biblioteksverksamheterna och kommunerna följa upp hur de biblioteksplaner som antagits har utformats och hur de används.

Uppföljning av biblioteksplanen sker i kommunens kvalitetsredovisningssystem.

Med biblioteksplanen som grund gör biblioteken en årligen återkommande verksamhetsplan där verksamheten planeras, samt mål och mått för kommande år sätts upp. Uppföljning av verksamhetsplanen sker årligen i årsberättelsen.

Ale kommuns biblioteksplan gäller både folk- och skolbiblioteken i kommunen.

Styrdokument

- Barnkonventionen
- Unescos folkbiblioteksmanifest
- Unescos skolbiblioteksmanifest

- Bibliotekslag (2013:801) trädde i kraft 2014
- Skollag (2010:800) trädde i kraft 2011
- Lgr11
- Gy2011
- Kungliga bibliotekets förarbete till Nationella biblioteksstrategi 2019

- Västra Götalands Regionala kulturplan 2016-2019
- Regional biblioteksplan 2016-2019

- Ale kommuns vision, uppdrag och värdegrund

Folkbibliotekens uppdrag

Bibliotekslagen slår fast att folkbiblioteken ska främja läsning och tillgång till litteratur.

De ska också främja information, upplysning, utbildning samt kulturell verksamhet i övrigt.

Biblioteksservice ska finnas för alla. Biblioteksverksamhetens huvuduppgift är att tillhandahålla olika sorters media, såväl fysiska som digitala. Kommunens invånare ska ha tillgång till material för information, studier, konstnärlig upplevelse, underhållning och förströelse.

Fri tillgång till Internet och dagstidningar på biblioteken gör att alla får möjlighet att delta i samhällsdebatten.

Biblioteksorganisationen i Ale

Kommunens folk- och skolbibliotek ligger inom Sektor utbildning, kultur och fritid.

Sektorn leds av två politiska nämnder, kultur- och fritidsnämnden och utbildningsnämnden.

Folkbiblioteksverksamheten ligger inom Kultur- och fritidsnämndens ansvarsområde och skolbibliotekens inom Utbildningsnämndens.

Reglemente – Kultur och fritidsnämnden 5§

Nämnden ansvarar för kommunens folkbibliotek och fullgör kommunens samtliga uppgifter enligt bibliotekslagen.

Av reglemente för utbildningsnämnden framgår att utbildningsnämnden fullgör kommunens samtliga uppgifter enligt skollagen. Utbildningsnämnden ansvarar därför för kommunala skolors bibliotek.

Folkbiblioteksverksamheten regleras av Bibliotekslag (2013:801) som trädde i kraft 2014

Skolbiblioteksverksamheten regleras av Skollag (2010:800) som trädde i kraft 2011

Folkbiblioteket och skolbiblioteken har ett gemensamt ansvar att främja barns läslust och informationsförsörjning och samverkar kring mediebestånd och kompetens för att på så sätt uppnå mesta möjliga kvalitet.

Folkbiblioteket äger övergripande systemansvar för biblioteksdatasystemet och den gemensamma katalogen.

Folkbiblioteken

Verksamheten bedrivs på kommunens huvudbibliotek i Nödinge och de tre närbiblioteken i Skepplanda, Älvängen och Surte.

Huvudbiblioteket i Nödinge, närbiblioteken i Skepplanda och Surte fungerar även som skolbibliotek för närliggande skolor.

Utmaning och målsättning

Biblioteksverksamheten i Ale har som målsättning att erbjuda lättillgängliga miljöer där människor i olika åldrar, med olika bakgrund och olika fysiska och psykiska förutsättningar, ska kunna finna kunskap, rekreation och inspiration.

Både det fysiska och det digitala biblioteket är mötesplatser för tillgänglighet, mångspråkighet, läsning och lärande.

Biblioteket ska vara med och inspirera Aleborna till att följa sina drömmar och med en hög kvalitet på biblioteksservicen göra det lätt att leva i Ale.

Ale är en växande kommun och biblioteket är en betydelsefull aktör som starkt bidrar till att göra Ale till en ännu mer attraktivt bostadsort.

När kommunen växer måste också biblioteksresurserna växa om kvalitén och servicenivån på verksamheten ska kunna upprätthållas.

Fokusområden för folkbiblioteksverksamheten

Tillgänglighet

Fysisk tillgänglighet

Biblioteken ska vara öppna, flexibla och lättillgängliga för alla som bor och vistas i kommunen. Bibliotekens fysiska mötesplatser ska vara neutrala och inbjudande och anpassade för alla oavsett ålder eller eventuell funktionsnedsättning.

Bemannat öppethållande

- Huvudbiblioteket i Nödinge är bemannat med bibliotekarier sex dagar och fem kvällar per vecka.
- Biblioteken i Surte och Skepplanda är bemannade med bibliotekarier tre vardagar, varav en kväll.
- Älvängens bibliotek är bemannat med bibliotekarier fyra vardagar, varav en kväll.

Öppettiderna kan variera under året beroende på större helger och årstid.

Utöver öppettiderna är biblioteken öppna med bemanning för särskilda grupper, vid studiebesök, sagostunder och övrig programverksamhet.

Obemannat öppethållande - Meröppna bibliotek

Biblioteken i Surte, Skepplanda och Älvängen är s.k. Meröppna. Detta innebär att biblioteken är tillgängliga för besökare med meröppetbehörighet då biblioteken är obemannade.

Biblioteken är då tillgängliga från 06.00 – 21.00 varje dag.

Krav för meröppetbehörigheten är att man fyllt 18 år, samt att man följer de regler man tagit del av vad gäller det egna ansvaret.

Digital tillgänglighet – digitala tjänster

- Det virtuella biblioteket är tillgängligt 24 timmar om dygnet.
- Via bibliotekets digitala mediakatalog kan man bland annat söka, reservera, låna om böcker.
- Genom mediekatalogen finns det också möjlighet att låna e-böcker och e-ljudböcker och få tillgång till olika databaser.
- Aktiviteter, boktips och andra aktuella händelser presenteras kontinuerligt via Ale.se, evenemangskalendrar och genom sociala medier såsom Facebook,
- På biblioteken finns datorer, skrivare, kopiatorer och scanner tillgängliga för besökare.
- Biblioteken erbjuder trådlöst nätverk.

Prioriterade grupper

Bibliotekslagen pekar ut särskilt prioriterade grupper för den allmänna biblioteksverksamheten.

- Barn och ungdomar
- Personer med funktionsnedsättning
- De nationella minoriteterna och personer med annat modersmål än svenska

För att så effektivt som möjligt nå bibliotekslagens prioriterade grupper ska folkbiblioteket samverka med olika enheter inom kommunen och med andra organisationer.

Biblioteken ska tillhandahålla information, litteratur, andra medier och aktiviteter för de prioriterade grupperna.

Biblioteken ska fungera som mötesplatser för människor med olika bakgrund och levnadsvillkor för att främja integration och inkludering i samhället.

Media

Bibliotekens mediebestånd ska vara varierat till innehåll och i gott fysiskt skick. Mediebeståndet ska förnyas planmässigt och urvalet styrs av behov och efterfrågan.

Media ska hållas allsidigt på alla enheter och innehålla både böcker och övriga medier för barn och vuxna.

Elektroniska medier(e-böcker) och databaser ska vara tillgängliga för bibliotekens låntagare via den digitala mediakatalogen.

Urvalet av specialmedier för grupper med särskilda behov ska särskilt beaktas.

Böcker på andra språk än svenska köps och lånas in på efterfrågan.

Genom mediasamverkan mellan de sju kommunbiblioteken i Bibliotek i Väst görs kommunernas gemensamma mediaresurs tillgänglig för Aleborna.

Efterfrågade media som endast finns på bibliotek utanför Bibliotek i Väst kan göras tillgängliga genom fjärrlån.

Främja läsning och tillgång till litteratur

Bibliotekslagen ger biblioteken i uppdrag att särskilt främja läsning och tillgång till litteratur.

Biblioteken i Ale ska arbeta för att främja läsning och stärka litteraturens roll genom lässtimulerande aktiviteter av olika slag för olika grupper, såsom bebis- och föräldraaktiviteter, sagostunder, bokpresentationer, bokklubbar, bokcirkel, författarbesök, språkcaféer och annan programverksamhet.

Samverkan

I Ale samverkar folkbiblioteket med studieförbund, föreningar, andra kommunala verksamheter och övriga enheter inom sektor utbildning, kultur och fritid.

Ale folkbibliotek ingår på delregional nivå i Bibliotek i Väst som är ett bibliotekssamarbete mellan Öckerö kommun, Kungälv kommun, Stenungssunds kommun, Tjörns kommun, Orust kommun och Lilla Edets kommun. Biblioteken i Bibliotek i Väst har en gemensam biblioteksdatabas som gör alla bibliotekens media tillgängliga för alla. Biblioteken samverkar också i olika arbetsgrupper och anordnar gemensam fortbildning för alla bibliotekspersonal.

I varje län eller region finns en länsbiblioteksfunktion som samlar, stödjer och utvecklar biblioteken.

I Västra Götalandsregionen finns denna funktion hos Kultur i Väst, som är en kulturförvaltning inom regionen.

Kompetensutveckling

Folkbiblioteket ska utgöra en utvecklande och stimulerande arbetsplats.

Personalen ska vara dimensionerad så att mål och åtaganden ska kunna verkställas. Bibliotekspersonal behöver ha en allmänt bred kompetens inom många områden, ha god kunskap om böcker och läsning och kunna vägleda i informationssökning.

Kontinuerlig fortbildning är avgörande för bibliotekets verksamhet och fortsatta utveckling.

Skolbiblioteken

Huvudbestämmelsen om skolbibliotek flyttades från bibliotekslagen till skollagen 1/7 2011.

Skolbibliotekens uppdrag:

- Ska omfatta böcker, facklitteratur och skönlitteratur, informationsteknik och andra medier.
- Vara anpassat till elevernas behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning.
- Vara tillgängligt för alla elever i den egna skolans lokaler eller på rimligt avstånd från skolan som gör det möjligt att kontinuerligt använda biblioteket som en del av utbildningen och för att nå målen med denna.

I Ale har skolbiblioteksverksamheten tidigare varit organiserad inom folkbiblioteksverksamheten. Skolbiblioteksuppdraget har funnits hos kultur- och fritidsnämnden.

Ansvaret för skolbiblioteken övergick 2016 från kultur- och fritidsnämnden till utbildningsnämnden. En organisationsförändring genomförs successivt. Förändringen sker i samverkan mellan folkbiblioteks- och skolbiblioteksverksamheten.

Bakgrund

Att kunna läsa, förstå och göra sig förstådd i samhället är en demokratisk rättighet. Skollagen säger att eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek (SFS 2010:800). Bibliotekslagen skriver på samma sätt (SFS 2013:801).

Skolbiblioteksplanen är en del av Ale kommuns biblioteksplan. Med denna skolbiblioteksplan som grund är målet att skapa en likvärdig skolbiblioteksverksamhet avseende kvalitet och tillgänglighet för Ale kommuns skolor, såväl grundskolorna som gymnasiet.

Föreliggande dokument är en övergripande skolbiblioteksplan för Ale kommun. Denna kommer att ligga till grund för de lokala skolbiblioteksplanerna som ska finnas på varje skola. Deras syfte är att mer ingående beskriva hur skolbiblioteksverksamheten är organiserad på varje enskild skola. De lokala handlingsplanerna upprättas och beslutas av rektor och revideras varje år.

Syfte

Skolbiblioteksplanens syfte är att:

- formulera en vision och ett övergripande verksamhetsmål för skolbiblioteksverksamheten
- vara en vision för framtida arbetssätt och utveckling inom området.
- förankra och integrera skolbiblioteket i skolans verksamhet.
- skapa en röd tråd för arbetet med barn- och ungas läsning och källkritiskt tänkande/informationskompetens i kommunen från förskoleklass upp till gymnasiet.
- Vidareutveckla samarbetet mellan skolbiblioteken och folkbiblioteken

Vision för skolbiblioteksverksamheten

Visionen är att skapa väl fungerande skolbibliotek där skolbibliotekarier, lärarbibliotekarier, skolledare och lärare samarbetar mot gemensamma mål.

På varje skola ska skolbiblioteket:

- fungera som en pedagogisk resurs till elever och personal och omfatta skolans alla ämnesområden.

- stimulera elevers läslust, läs- och språkutveckling.
- vara en resurs för ökad kompetens inom källkritiskt tänkande och informationskompetens hos elever och skolans personal.
- Erbjud elever med läsnedsättning anpassad litteratur och Legimus

Verksamhetsmål

Övergripande verksamhetsmål

Övergripande verksamhetsmål för skolbiblioteken i Ale kommun är att:

- bidra till ökad måluppfyllelse hos eleverna.
- vara en pedagogisk resurs i alla ämnen för alla elever och pedagoger.
- bidra till ökad kunskap inom källkritik och informationssökning.
- bidra till att varje elev utvecklar sin läsning, sitt språk, sin fantasi och sitt kreativa tänkande, utifrån vars och ens egna förutsättningar.
- vidareutveckla samarbetet mellan skolbibliotek och folkbibliotek för att arbeta mot gemensamma mål.

Målen för det läsfrämjande arbetet och arbetet med källkritik och informationskompetens är de samma som anges i skolans utbildningsmål, kurs- och ämnesplaner samt läroplaner.

Det läsfrämjande arbetet

Det läsfrämjande arbetet kan ske genom olika metoder:

- arbeta med att tillhandahålla ett inspirerande och uppdaterat bestånd i biblioteken
- bokprat
- bokprojekt med läsförståelsefrågor
- författarbesök
- sagostunder och berättande i olika former
- skapandet av en inbjudande och ändamålsenlig miljö
- boksamtal
- vara ett stöd i utveckling av läsförståelsestrategier
- besök på folkbiblioteket minst en gång per år

Kompetens inom källkritik och informationskunskap

Arbetet för att utveckla kompetens inom källkritik och informationskunskap kan ske genom olika metoder:

- arbeta med källkritik
- jämföra fakta i olika texter
- informationssökning i olika medier
- bibliotekskunskap
- prova olika digitala verktyg

- använda Internet med kritiskt perspektiv
- träna netikett
- arbeta med källhänvisningar